

Liikluskasvatus

Projekt: Liiklusega sõbraks – turvaline Veeriku

Teostajad:

Ülle Vatman, õpetaja, Tartu Lasteaed Meelespea; **Jane Reilik**, õpetaja, Tartu Lasteaed Kannike; **Tiiu Määrsepp**, liikumise vanemõpetaja, Tartu Lasteaed Maarjamõisa; kaasatud Tartu lasteaia Meelespea tervisemeeskond.

Taustinformatsioon

Liikluskasvatus on lasteaia üsks õppekava osa, mille kaudu väike laps saab esimesed teadmised, kogemused, harjumused, mis tihti jäävad püsima kogu eluks. Laps liigub turvaliselt ja õpib suhtuma liiklusse „sõbralikult” siis, kui ta saab toetust ja suunamist täiskasvanult. Probleemiks võib olla nii lastevanemate vähene teadmatus kui ka õpetajate ebapiisav ettevalmistus liikluskasvatuseks. Oluline on julgustada last, olla ise eeskujuks ning õpetada liikluskeskkonnas hakkamasaamist.

Tänapäeval on liikumine lapsele sageli keeruline ja ohtlik. Täiskasvanu liikumisvõimalusi parandades ei ole sageli pööratud tähelepanu lapsele. Lapsel on raske toime tulla eeskätt täiskasvanute seatud tingimustel toimivas liikluses. Varem või hiljem tema liikumisala ja – vajadused laienevad. Last tuleb õpetada kasutama ohutuid marsruute ning alasid, kus liikuda ning olla nähtav. Pidevalt on vaja korrata põhitõdesid erinevaid liiklussituatsioone läbi mängides. Paigaldatavad liiklusväljakud annavad selleks suurepärase võimaluse.

Tähtis on selgitada ka erandolukordi. Sireeniga alarmsõidukid on ettenähtud kiireloomuliste ametiülesannete täitmiseks ning nende puhul kehtivad teised reeglid.

Järjest intensiivsema liikluskeskkonna kujunemisel ei saa mööda vaadata ka turvavarustuse vajalikkusest. Siinkohal on suur abi koostööst lapsevanematega. Selgitades, vesteldes lapsega erinevate ohutusteemade üle raamatutest, tehes koostööd viktoriini küsimuste lahendamisel, reaalsete olukordade läbimängimisel ning olles ise kõiges eeskujuks, oleme kindlad, et laps võtab samuti õpitud käitumismallid omaks.

Uue rakendunud liikluseaduse järgi peavad pimedal ajal helkurit kandma kõik jalakäijad. Oma asutuse logoga helkurit kannab iga laps uhkusega ja pöörab tähelepanu ka enda ümber olevate liiklejate turvalisusele. Koolilastele kingitakse helkuri kevadel, teised lapsed saavad helkuri sügisel liiklusnädalal toimuvate tegevuste ajal.

Tartu Veeriku linnaosa lasteaedadel – Meelespea, Kannike, Maarjamõisa ja Veeriku Koolil on pikaajalised koostöökogemused. Ühise jõuna ning lapsevanemate abiga soovime muuta linnaosa turvalisemaks, lapsesõbralikumaks, panna õla alla rohelisele liikumisele. Tartu Linnavalitsuse liikluskasvatuse osakonna huvides on piirkonna ohutus. Koostöö võimaldab kaardistada ohtlikke kohti piirkonnas ja hinnata ohutust. Selle kaudu saame linna arengukavas panustada linnaosa ohutusse.

Projekt on aluseks lasteaia liikluskasvatuse edasiarendamiseks, kogemuste vahetamisel, eelkooliealiste laste liiklusalaste teadmiste järkjärgulise efektiivsuse saavutamisel ja koostöö tõhustamisel lastevanematega.

Eesmärgid:

1. Aidata kaasa koostöös laste ja lastevanematega ning Tartu Linnavalitsuse liiklustalitusega Veeriku piirkonna liiklusohutuse paranemisele – liiklusohutlike kohtade märkimine kaardile, ettepanekute tegemine linna tegevuskavva.
2. Teadvustada lastele ja lastevanematele jalgsi ja jalgrattaga liikumise tervislikkust ja keskkonnasäästlikkust.
3. Tõhustada koostööd kohalike liikluskasvatuse ja korraldusega seotud osapoolte vahel (Politsei, Päästeamet, Kiirabi, Maanteeamet, Punane Rist, Tartu Linnavalitsuse liikluskorralduse- ja haridusosakond, piirkonna õppeasutuse juhid ja Veeriku Kool, Tartu Eksperimentaalne Jalgrattatehas MTÜ) eelkooliealiste laste liiklustegevuste rikastamiseks.
4. Rajada kolme lasteaia õuealale paigaldatav liiklusväljak reaalsete liiklussituatsioonide läbimängimiseks lastega.
5. Liikluskasvatuse õppematerjali („parim praktika“) koostamine lapsevanemale ja õpetajale ja jätkusuutlik rakendamine õppekavas.

Projekti eeldatavad tulemused:

1. Tartu Linnavalitsuse liiklustalituse osakonnal on ülevaade liiklusohutlikest kohtadest Veeriku – Maarjamõisa piirkonnas ning on võimalus aidata kaasa ohutuse tagamisel.
2. Lapsevanem on teadlikum ohutu jalgsi ja jalgrattaga liiklemise võimalustest Veeriku – Maarjamõisa piirkonnas ja oskab väärtustada tervislikku ja keskkonnasäästlikku liiklemist.
3. Õpetajad ja lapsevanemad oskavad hinnata liiklusriske ja õpetada lastele turvalist liiklemist.
4. Lasteaedades on tagatud liikluskasvatuse süsteemne ja järjepidevus tegevus lastega.

Eeldatavad tulemused lapsest lähtuvalt:

- laps liikleb ohutult koos perega Veeriku linnaosas jalgsi ja jalgrattaga;
- laps teab milline on jalgratta turvavarustus ja kasutab seda;
- laps osaleb alati rõõmuga lasteaia liikluskasvatuse tegevustes.

Sihtgrupp

Tartu Lasteaedade: Meelespea, Kannike ja Maarjamõisa lapsed ja lapsevanemad, pedagoogid, Tartu Veeriku Kooli lapsed ja lapsevanemad.
Kavandatud inimeste arv: lapsed 500, lapsevanemaid 500, pedagooge 60.
Projektis osalevate laste vanusevahemik jääb 3–7 eluaasta vahele.

Tegevused

I etapp: 02.04–03.04.2012

Koolitus lapsevanematele: „Ohtude ennetamine, käitumine erinevates liiklussituatsioonides“ (Gunnar Meinhard - liikluspsühholoog).

Koostatakse väikese liikleja teatmik/voldik lapsevanematele. Sellest leiab:

- kolme lasteaia ja kooli liiklustegevuste ajakava ja sisu;
- infot jalgrattaga sõitmisest koos väikelastega uue liiklusseaduse valguses;
- lapsele suunatud informatsiooni, mida koos saab lapsega arutada ja vajadusel suunata last seda kasutama.

II etapp: 16.04–20.04.2012.

Tervisenädal. Erinevad tervisealased tegevused kolmes lasteaias ja koolis.

„Traffic snake game“ ehk ussimängu mängimine (kaasatud lasteaedade ja Veeriku Kooli algklasside lapsed nädala jooksul).

Mängu eesmärk on propageerida jalgsiliikumist ja jalgrattasõitu.

Mängu käik:

- Lasteaia rühmadele ja koolis klassidele jaotatakse kleepsud ja poster.
- Iga laps kleebib hommikul tulles vastava kleepsu (jalgsi, rattaga, bussiga, autoga) oma rühmas või klassis olevale postrile.
- **Nädala lõpus selgub parim klass koolis ja parim rühm lasteaias, kes on kõige rohkem jalgsi liikunud.**
- Postrid kleebitakse ühisele suurele bännerile (nn ussile), kus perepäeval saavad kõik tulemusi vaadata.
- Võitjad kuulutatakse välja liiklusüritusel, parimatele rühmadele ja klassile kingitakse liiklusmängud.

Liiklusohlike kohtade kaardistamine

- Koostöös lastevanematega ja lastega märgitakse küsimustik-kaardile liiklusohhtlikud kohad lasteaia ja kooli (1.–4. klass) ümbruses.
- Seejärel vaadatakse üle liiklusohud teekonnal lasteaeda või kooli, lisatakse transpordivahend, millega liigutakse ja miks.
- 5.–9. klassi õpilased teevad arvutis koos vanematega ja arvutiõpetajaga koolitee projekti. Küsimustik on seotud „Traffic snake game“ ehk ussimänguga ning on abiks linnavalitsuse uue arengukava planeerimisel.
- Küsimustik-kaardi täitmine – ohud liikluses Veeriku linnaosas.

III etapp: 23.04–27.04.2012.

Liiklusnädala raames toimuvad kõigis lasteaedades ja Veeriku Koolis liiklusalased tegevused:

- liiklusmärkide tähenduste kinnistamine;
- erinevate liiklussituatsioonide läbimängimine;
- ohtlike olukordade analüüsimine;
- õppekäigud lasteaia ümbruses;
- liiklusõpetuseks vajalike materjalide valmistamine;
- lastega teemakohaste kunstitööde meisterdamine näituseks;
- turvavarustusest rääkimine.

25.04.2012 kl 15.30–19.30

Veeriku linnaosa lasteaedade ja Veeriku Kooli ühine pereüritus „Liiklusega sõbraks“.

Lasteaed Meelespea õuealal:

Kiirabi koos oma tehnikaga (töövõtete tutvustamine, autos olevate esmaabivahendite näitamine).

Õpetajate tegevused: mäng „Kiirabi” – läbiviimine (vt lisa).

Lasteaed Kannike õuealal:

Politseiauto ja Lõvi Leo (politsei täisvarustuse näitamine, politseiniku tööst rääkimine, noorsoopolitseinikega situatsioonimängude mängimine, politsei jalgratta tutvustamine.)

Õpetajate tegevused: papist autodega vigurralli.
Pappkarpidest autode näitus.

Lasteaed Maarjamõisa õuealal:

Päästeamet (auto tutvustamine, autos oleva tehnika näitamine, NUBLU kohalolek, rõivastus).

Õpetajate tegevused: Mäng: "Tuletõrjuja" – läbiviimine.

Veeriku Kooli korvpalliplatsil:

Mängu „Move It Box“ tutvustamine ja mängimine
(kaasatud lapsevanemad).

(Mäng on pärit Saksamaalt. Hea praktika koostajad nimetavad seda „liiklusmängu laekaks“. Kastis ehk nn laekas olevaid vahendeid kasutatakse erinevate liiklussituatsioonide läbimängimiseks. Vahenditeks on nt värvilised siidirätikud; pehmed pallid, visketaldrikud, täring ning värvilised nõõrid. Internetis leiab saksakeelset teavet mängu kohta aadressilt: http://www.verkehrswacht-medien-service.de/moveit_gs.html.)

Väikese liiklussõbra viktoriin

Igale perele jaotatakse teemavihik „Kõik liiklevad“. Hiljem tagasiside vihiku kasutuse kohta.

Punane Rist: lihtsamate esmaabivõtete tutvustamine.

Tartu Eksperimentaalne Jalgrattatehas MTÜ:

- Jalgrataste tehnikakontroll (pidurid, kummid, trossid, kellad, helkurid);
- Õpituba (kummide pumpamine, keti õlitamine, pidurite kontrollimine);
- Jalgratta laad (nooremad saavad vahetada rattaid suuremate vastu, vanemad saaksid osta-müüa väikseks jäänud rattaid);
- Info jalgrataste transportimisest (veektorud, rattatool, kärud, kastiga ratas, kuhu mahub kolm last).

Laste kunstitööde näitus: liiklusteemalised pildid riputatud pargi äärde puude vahele.

Laste ja nende vanemate esinemised: lasteaialaste ja koolilaste kavad, pidulik lõpetamine.

Tegevus jätkub:

- teisaldatava liikluslinnaku kujundamisega projektis osalenud lasteaedade õuealadele;
- pedagoogide jätkukoolitusega (läbiviija Maanteeameti Lõunaregiooni liikluskasvatuse osakond);
- kokkuvõtete tegemise ja meetoodiliste materjalide koostamisega lasteaedadele.

Projektis kasutatud materjalid ja vahendid:

- Traffic snake game (ussimäng) – rohelised ringid, neli erinevat klepsu (auto, buss, jalgratas, jalgsi), suur ussibänner;
- Move It Box ehk „liiklusmängu laegas“;
- arstikohvrid, nukud, plaastrid, sidemed, roolid, hularõngad, paigaldatav „sebra“;
- perede valmistatud papist autod, valgusfoor, tunnel, koonused, täpsusviskekorv, pall;

- takistusvõrk, kurikad;
- kogupere teemavihik „Kõik liiklevad“;
- viktoriini küsimustik;
- jalgrattad vigursõiduks koos turvavarustusega;
- kolme lasteaia kunstitööd;
- jalgrattatehas MTÜ erinevad rattad koos varustusega;
- küsimustik-kaart vanematele Veeriku linnaosa turvalisemaks muutmisel.

Tegevuste mõju hindamine

- Küsimustik-kaartide tulemused on läbitöötamisel.
- Vanemate ettepanekuid ja tähelepanekuid võetakse arvesse linna arengukavas, et muuta Veeriku linnaosa turvalisemaks ja lapsesõbralikumaks.
- Liiklusüritusel nähtu, kuuldu, kogetu kohta rääkisid lapsed ise väga palju. Liikluses osalemine turvareeglite teadvustamine iseendale ja nende järgi käitumine nii jalakäijana kui jalgratturina tuli laste arutlust hästi välja.
- Ussimängus on kokkuvõtte tehtud. Kõik pered andsid endast parima. Püüti kasvõi kord nädalas tulla ka kaugemalt koos lapsega jalgsi või rattaga lasteaeda. Lastele see väga meeldis. Kavas on ka edaspidi viia läbi sellist motiveerivat, tervislikke eluviise käsitlevat liikumist.
- Lasteaiad saavad omale puidust liiklusmärgid, mille abil toimub süstematiseeritud, erinevaid liiklussituatsioone käsitlev liiklus-kasvatuseõpe.
- Liiklusviktoriinis kingituseks saadud kogupere teemavihiku „Kõik liiklevad“ kohta on lastevanematele koostatud küsimustik (vt lisa) , mille põhjal saab teada, missugused ülesanded vajasisid arutelu, mis meeldis ja mis võiks olla teisiti.

Lisad

- Mäng „Kiirabi“ Meelespea lasteaia õuealal, kiirabiauto juures
- Mäng „Papist autodega vigurrada“ Kannikese lasteaia õuealal, politseiauto juures
- Teemavihiku küsimustik lapsevanemale tagasiside saamiseks
- Linnavalitsuse audit – küsimustikkaart ussimänguga koos täitmiseks
- Teatmik/voldik – liiklusnädala raames vanemale ja lapsele

MÄNG „KIIRABI“.

Vahendid:

- 12 hularõngast
- 5 väikest liivakotikest
- 5 papist rooli
- paigaldatav „sebra“
- 5 nukku
- 3 arstimängukohvrit
- plaastrid
- sidemed

Mängu kirjeldus:

Rõngastest on moodustatud murule vigurrada, mis on paigaldatud nii nagu uss liigub. Laps paneb liivakotikese pea peale, võtab kätte rooli (teeb vastavaid liigutusi) ja läbib rõngastesse astudes kogu raja. Laps peab jälgima, et kott püsiks pea peal ja ta ise liiguks paraja kiirusega (see imiteerib kiirabiauto sõitu, kus peab olema kiire, samas ka ettevaatlik).

Raja lõpus paneb laps rooli ja kotikese kasti ning läbib esmalt vasakule, siis paremale ja veelkord vasakule vaadates ülekäiguraja ehk „sebra“.

Mattidel on haiged nukud, kes vajavad abi. Lapsel on võimalus neid omal vabal valikul ravida (panna plaastreid ja sidemeid haigele kohale, kuulata kuuldetoruga, mõõta kehatemperatuuri jne).

Mängu eesmärk on anda teadmisi kiirabi tööst, pakkuda valikuvõimalusi ja eduelamusi.

MÄNG „PAPIST AUTODEGA VIGURRADA“.

Vahendid: liiklusmärgid (ülekäigurada, valgusfoor, koonused, tunnel, täpsusviske korv, pall).

Eesmärk on õpetada lapsi tähelepanelikult läbima teekonda, arvestades kõikide liiklusmärkidega ja muude takistustega.

Tegevus:

- Koostöös peredega on kodus valmistatud lastele papist autod.
- Laps ronib auto sisse, kinnitab paelad õlgadele (turvavöö) ja hakkab vile peale rada läbima.
- Rajal on erinevad takistused ja ülesanded, mida laps peab täitma.
- Ülekäigurajal käivad õpetajad edasi-tagasi, laps peab olema tähelepanelik ja peatuma, et jalakäija üle „tee“ lasta.
- Valgusfoori all peab laps jälgima tulesid, mis lubavad sõita (õpetajad tõstavad vaheldumisi värvilisi rõngaid).
- Koonustest on pandud vigurrada, kus manööverdades on lõbus erinevaid liigutusi teha. Elevust lisab suur täispuhutav tunnel, mille alt on põnev läbi sõita.
- Lõpusirgel tuleb pall visata rõngasse ning pöörduda alguspunkti tagasi.

KÜSIMUSTIK LAPSEVANEMALE**LIIKLUSPROJEKTI „LIIKLUSEGA SÕBRAKS“ RAAMES KINGITUD KOGUPERE TEEMAVIHIKU „KÕIK LIIKLEVAD“ KOHTA**

1. Missuguses vanuses lapsega (lastega) arutlesite, täitsite vihikus olnud ülesandeid?
2. Kas lapsele (lastele) olid antud ülesanded kerged või vajasisid teema edasiarendamist?
3. Millistest ülesannetest huvitus laps kõige rohkem?
4. Kuidas meeldis tagumise kaane sees olev mäng, kas see lõigati välja ja kas seda mängitakse?
5. Kas ja kui tihti laps tunneb huvi antud vihiku vastu, soovib ikka ja jälle vaadata, oskab ise mõne teema juures juba arutleda?
6. Mis võiks vihikus olla teisiti, kas on midagi, mis ei meeldinud?

JALGSI JA JALGRATTAGA LIIKUMISE AUDIT TARTU LINNAS
25.–31. MAI 2010, VEERIKU-KESKLINN

Tartu linn viib *Active Access* projekti raames läbi Veeriku Linnaosa liikuvuse auditit, et selgitada välja inimeste kodu–lasteaed–kool–töökoht liikumise trajektoor ja transpordi liik. Selle põhjal saab välja selgitada, kui palju peavad linnakodanikud tegema liigseid sõitmisi, et laps enne tööle minekut lasteaeda või kooli viia ja seejärel ise tööle suunduda ning sama teekond ka peale tööpäeva lõppu läbida.

TEATMIK/VOLDIK (lisatud pdf-failina [siin](#)).